

Individuell tilrettelegging på universiteter og høyskoler

seniorrådgiver Ragnar Lie

Likestillings- og diskrimineringsombudet

- **Veileder**
- **Pådriver**
- **Overvåker**

Diskrimineringsbestemmelser

- **Diskriminering (§6)**
- **Direkte diskriminering (§7)**
- **Indirekte diskriminering (§8)**
- **Trakassering (§13)**
- **Universell utforming (§17)**
- **Individuell tilrettelegging (§21)**

Direkte diskriminering

LDO 15/1827 Skikkethetsvurdering

Indirekte diskriminering

Jeg jobber i koordinerende enhet i X kommune og har de siste årene vært involvert i 3 saker vedrørende studenter med fysiske funksjonsnedsettelse som skal studere på Universitetet. Spørsmålet som da har kommet opp er hvem som er ansvarlig for å dekke behovet disse studentene har. Kommunen har ansvar for å yte helsehjelp og nødvendig personlig assistanse, og påtar seg ansvaret for å dekke hjelp i forbindelse med toalettbesøk og spisesituasjonen. Studentene har imidlertid også behov for hjelp i forbindelse med forelesninger, som eks. å ta opp PC, skrive notater osv. I saker jeg har vært borti før disse tre, så har NAV innvilget Arbeidsavklaringspenger, og så har de dekket dette via tiltaket funksjonsassistanse. Reglene er imidlertid endret og NAV dekker ikke tiltak i forbindelse med studier før en person er 22 år.

I alle de tre sakene jeg har vært involvert i har det til slutt ordnet seg med at Universitetet dekker «studieassistent» som dekker opp det kommunen ikke dekker, men det har kommet klart fram at det er uklare regler og praksis på dette området. Visstnok er praksis ulik både fra ett Universitet til et annet, og internt mellom fakultetene på det enkelte Universitet. Jeg syns det høres underlig ut, at det ikke er klare regler på dette og det er helt klart en stor belastning for ungdommene dette gjelder, ved at det tar lang tid før avklaring (en person fikk nylig svar på søknad om tilrettelegging som ble sendt før 1.sept). Det føles også ugreit å be om hjelp de er helt avhengig av, men som Universitetet sier de strengt tatt ikke er forpliktet til å yte.

Stemmer det at en student med fysisk funksjonsnedsettelse ikke har krav på hjelp fra studiestedet, og hvem er i så fall forpliktet til å hjelpe? Kan ikke skjønne annet enn at personer som sitter i rullestol f.eks. skulle ha like rettigheter til å studere på Universitetet som andre.

§ 4-3.Læringsmiljø

(5) Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.....

Forarbeidene til likestillings og diskrimineringsloven

**Ot.prp. nr. 44 for 2007-2008, s. 184:
”Departementet [kan] ikke se at forslaget om individuell tilrettelegging i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven stiller større krav til individuell tilrettelegging enn universitetsloven § 4-3 femte ledd.”**

§ 21. Rett til individuell tilrettelegging for elever og studenter

Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde. I denne vurderingen skal det særlig legges vekt på

- a) tilretteleggingens effekt for å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse
- b) kostnadene ved tilretteleggingen
- c) virksomhetens ressurser.

Studenten ble skadet i en ulykke, men får ikke tilpasset undervisning som hun ønsker: - I realiteten et avslag

Nordlys - Forside (30. Jan 08:49)

DEL Bakgrunnen er en sak hvor en ufør student har søkt om tilrettelegging av fysioterapistudiet.

Treffsetninger: - Fører til utstøting Han får full støtte fra Likestillings- og diskrimineringsombudet, som har fått seg forelagt universitetets svarbrev. ... De burde vært tydelige på at studenten kunne begynne, sier likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm i en kommentar

Klage til Diskrimineringsnemnda

- Først klage til universitet/høyskolen
- Klage til Diskrimineringsnemnda
- Ombudet kan veilede under klageprosessen

Forvaltningspraksis

LDO 10/1256 Manglende tilrettelegging på universitet

LDO 15/305 Høgskole diskriminerte student med nedsatt funksjonsevne

LDO 15/184 Medvirkningsplikt

Medvirkningsplikten innebærer at dersom det foreslås tilretteleggingstiltak som den som har behov for tilrettelegging mener ikke er tilfredsstillende, må vedkommende gi klart uttrykk for det og foreslå andre løsninger.

LDO 13/1438 Politihøgskolen

LDO 11/816: Eksamen i juss

LDO 16/755 Syntetisk tale

LDO 09/2594 Uforholdsmessig byrde

«Sjølv om ein ikkje kan sette ei fast grense for kor lenge ein person har krav på individuell tilrettelegging etter loven, er det eit moment i denne saka at ho har hatt tilrettelegging i fem år, og at normert studietid for masterstudiet er to år, mens deltid tilsvarer ei studietid på fire år.

Etter ei samla vurdering er ombudet kome til at plikt til individuell tilrettelegging i denne saka vil vere ei uforholdsmessig byrde.»

Hva bør gjøres ?

- **Universitet bør sette seg inn i studentens behov**
  - Diagnose
  - Legeerklæring og lignende
  - Skaffe seg kunnskap
- **Studenten bør oppfordres til å fremme et tilretteleggingskrav**

Konsekvenser av manglende tilrettelegging

- Diskriminering (§ 12)
- Erstatning (§ 38)
- Oppreisning (§ 38)

Universell utforming

- **Plikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 11**
  - Bygninger, transportmidler mv.
  - IKT
- **Plikten innskrenket – uforholdsmessig byrde**
- **Universitets og høyskoleloven §4-3 annet ledd bokstav i**

Typiske veiledningssaker

- **Jonny**
- **Ahmed**
- **Guro**

Vi hjelper deg

- Gratis juridisk veiledning
- Finn oss på nett: www.ido.no
- Ring oss: 23 15 73 00
- E-post: post@ido.no

facebook/mittOmbud

twitter/mittOmbud

